ఎండ నిప్పులు చెరుగుతూంది. కారు నిర్మానుష్యంగా ఉన్న రోడ్డు మీద మెలికలు తిరుగుతూ ప్రరున జారి పోతూంది. సీట్ల మెత్తదనంతో, కారు కుదుపులకు మగతగా కన్ను మూశాడు రామనాథం. కారు శరవేగంతో పెద్ద గేటు లోంచి దూసుకొని, రోడ్డుకు రెండు వైపులా ఏపుగా పెరిగిన చెట్ల పీడలు చీల్చి పోర్టికోలో నిలిచింది. డ్రైవరు సీటులోంచి బయటికి నడిచి యూనిఫారం సర్దుకుని వెనక డోర్ తెరిచాడు. రామనాథం నిద్రాదేవి ఒడిలో ఆనందిస్తున్నాడు. డ్రైవరు క్షణం తట పటాయించి, "సార్!" అని పిలిచాడు.

రామనాథం కండ్లు తెరిచి, "ఓ! ఐయామ్ సారీ" అని కారు దిగాడు. డ్రైవర్ సెల్యూట్ చేసి కారు తలుపు వేశాడు.

రామనాథం ఎండలు ధిక్కరించే నరుపుల్లాంటి లాన్సుని, అందులో పరవ శంతో నీళ్ళు చిమ్మే ఫౌంటెన్‌ని చూసి తృప్తిగా ఊపిరి పీల్చాడు. అది తన జీవితానికి సింబాలిజమ్‌లా కనుపించింది. తను జీవితంలో ఎవర్నీ లెక్క చెయ్య లేదు. అందర్నీ ధిక్కరించి తన జీవితం నన్నగా నడిపించుకొంటున్నాడు. భావనా పరంపరలోంచి బయటపడి గబగబ మెట్లు ఎక్కి, తలుపు తెరుచుకుని ఎయిర్-కండిషన్ రూమ్‌లో అడుగు పెట్టాడు. ఒక్కసారి ప్రాణం లేచివచ్చినట్లయింది. ఆఫీసు నుండి ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి ఎంత అలసట! రోజూ తనకోసం ఎదురుచూసే శారద ఎక్కడ? ఆశ్చర్యంతో నలువైపులా చూసి బెల్ నొక్కాడు.

రెండు నిమిషాల తరవాత శారద వచ్చింది. "మీరు వచ్చినట్లు తెలియనే లేదు. మీకు ఒక సర్‌ప్రైజ్ ఉంది. ఏమిటో చెప్పుకోండి" అంది నవ్వుతూ.

రామనాథం ఆ నవ్వులో కరిగిపోతూ, "ఏముంది! ఏ కాంజీవరం చీరో కొని ఉంటావు, అవునా? అది కూడా చవకలో దొరికి ఉంటుంది" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"మరే! మీ రెప్పుడూ చీరలు కొను క్కొంటున్నట్లు మాట్లాడతారు. ఇది చెప్పుకోండి — ఇంకో ఛాన్స్ ఇస్తు న్నాను."

"లత కాలేజీ ఫస్ట్ వచ్చి ఉంటుంది. కాకపోతే రాము టెన్నిస్ ఛాంపియన్‌షిప్ సంపాదించి ఉంటాడు."

"ఊహూ! అవేమీ కావు. ఇవి మన ఇంటికి సంబంధించినవి కాదు. పోనీ, ఒక క్లూ ఇస్తున్నాను, చెప్పుకోండి. మన ఇంటికి అతిథి వచ్చింది."

రామనాథం నిట్టూర్పు విడిచి సోఫాలో వెనక్కి వాలబడి, "నాకు తెలియదు, చెప్పకూడదూ సస్పెన్స్ లేకుండా?" అన్నాడు విసుగ్గా.

శారద ముఖం చిన్నబోయింది.

"అయితే వినండి, మాలతి వచ్చింది" అంది సీరియస్‌గా.

రామనాథం తల మీద పిడుగు పడిన ట్లయి లేచి కూర్చుని, అంతలో తేరుకొని శారద కండ్లలోకి సునిశితంగా చూసి, "ఎప్పుడు వచ్చింది?" అన్నాడు.

"ఒక గంట క్రితం వచ్చింది. భోజనం చేస్తూంది. లత ఆమె దగ్గర కూర్చుంది. లతకు ఎందుచేతో ఆమె అంటే వల్ల మాలిన అభిమానం పుట్టుకొచ్చింది."

రామనాథం మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

"పదండి. ఆమెతో అక్కడే మాట్లాడవచ్చు."

"వాట్ నాన్సెన్స్! నేను ఎవరిని కలవ దలుచుకోలేదు" అన్నాడు కోపంగా.

శారద విస్తుపోయింది. "అదేమిటి! ఆమె మీకోసం ఎంతసేపు నుండో ఎదురు చూస్తూంది" అంది అనునయంగా.

"చూడు, శారదా, రామనాథంకోసం వందలమంది ఎదురు చూస్తూ కూర్చుంటారు. ఆమెను కలవటానికి నాకు వ్యవధి లేదు."

"ఇదేమి సభ్యత? ఆమె మీకు తెలియనిది కాదు. అందుచేత నేను ఆమెని గౌరవించి కూర్చోపెట్టాను. ఇప్పుడు మీరు ఆమెను చూడనంటే తల కొట్టేసినట్లుంటుంది. ప్లీజ్! ఒక్క సారి ఆమెతో మాట్లాడండి. ఏదో అవసరం ఉండి వచ్చింది. ఆమె భర్త పోయారు — మీకు తెలుసా?" అంది శారద అతనిలో చైతన్యం కల్పించ టానికి.

"తెలుసు. ఆఫీసు విషయాలు ఆఫీసు లోనే పరిష్కారం అవుతాయి. కావా లంటే నా అపాయింట్మెంటుని కలవమను. నేను పోతున్నాను" అని తలుపు తీసి, బయటికి నడిచి, తలుపు దబాలున విసిరికొట్టి చరచర వెళ్ళిపోయాడు.

శారద అవాక్కయి నిలుచుండి పోయింది. బయట కారు స్టార్టు అయిన చప్పుడు వినిపించింది. శారద కాళ్ళు కదలలేదు. సోఫాలో కూర్చుండి పోయింది. ఆమె కండ్లలో నీరు పెల్లుబికి వచ్చింది. రామనాథంతో ఇరవై రెండేళ్ళు కాపరం చేసింది కాని, అతన్ని అర్థం చేసుకోలేక పోయింది. అతనిలో మానవత్వం నశించిపోతూంది. స్వార్థం, ధనదాహం, హోదాకోసం ఎవర్నయినా త్యాగం చెయ్యగలడు. ఎవరిమీదో ఈ కసి, కోపం? అతనిలో జాలి, కరుణ ఇంత వరకు చూడలేదు. మాలతి విషయంలో అలా ప్రవర్తిస్తాడని ఎప్పుడూ అనుకో లేదు. ఒకానొకప్పుడు మాలతి చిరునవ్వు కోసం ఆమె చుట్టూ పరిభ్రమించిన మనిషేనా ఈయన? మాలతి లేకుంటే రామనాథం ఈ నాడు ఈ స్థితిలో ఉండేవాడు కాదు. ఎందుకీ కోపం? మాలతి తనని పెళ్ళి చేసుకోలేదనేనా? మాలతి పెళ్ళిచేసుకుంటే రామనాథం అలాగే ఉండేవాడా? ఇందులో తన లోపం ఉన్నదా? తను అన్ని విధాల ప్రయత్నిం చింది కాని రామనాథం అజేయుడు. 'హే భగవాన్! ఏమి టీ పరీక్ష? ఆయనకు మానవత్వం ప్రసాదించు' అని వేడుకుంది.

అంతలో తలుపు తెరుచుకుంది. లత, మాలతి లోపలికి వచ్చారు.

"అమ్మా! నాన్నగారు ఏరి?" అని మాలతి వంక తిరిగి, "మీరు అలా కూర్చోండి" అంది లత.

మాలతి సోఫాలో కూర్చుంది.

లత తిరిగి—"నాన్నగారువెళ్ళిపోయారా ఏం?" అంది ఆత్రతగా.

"అవునమ్మా. ఆఫీసులో అర్జెంటు పని ఉందట. అందుకోసం చెప్పి వెంటనే వెళ్ళిపోయారు." అంది కళ్ళు కిందికి దించుకుని.

లత ముఖం జేవురించిపోయింది. మాలతి ముఖం మలినం అయిపోయింది. ఆమె ముఖంలోకి చూడటానికి ఎవరికీ ధైర్యం లేకపోయింది.

లత అందరికన్న ముందు తేరుకుని మాలతి పక్కను కూర్చుంది. "ఒక పని చేద్దాం అండీ. మీరు టెలిఫోన్‌లో మాట్లాడండి" అంది.

మాలతి లత వంక ఆప్యాయంగా చూసింది.

"పదండి టెలిఫోన్ చూపిస్తాను" అంది.

మాలతి తల అడ్డంగా ఊపి, "లాభం లేదు, తల్లీ. ఇది టెలిఫోన్ మీద అయ్యే పని కాదు. వస్తాను. మీ అందరికీ అనవసరంగా శ్రమ కల్పించాను" అని లేచింది. ఆమె ముఖం తిరిగి కళా కాంతులతో ప్రజ్వరిల్లి పోయింది.

లత ఆమె జీవిత సమస్యను ఎంత తేలిగ్గా ఎదుర్కోగలదు అని ఆశ్చర్య పోయింది.

శారద— "ఇంత ఎండలో ఎలా వెళ తారు? చల్లబడ్డాక వెళ్ళండి" అంది.

"మీ అభిమానానికి కృతజ్ఞతలు. నేను అనాలోచితంగా వచ్చి కష్టాలం తెచ్చినట్టున్నాను. నన్ను క్షమించండి."

శారద—"అంతమాటనకండి. మీరు చేసింది ఏమీ లేదు. ఆయన ఏదో పని తొందరలో వెళ్ళిపోయారు" అంది.

"ఏది ఏమయినా భోజనం చెయ్య కుండా వెళ్ళిపోటానికి కారణం నేను. సహాయం హక్కుగా భావించాను. హక్కు అని నేను అనుకున్నంత మాత్రాన అయి పోదుగా? అవతలి వాళ్ళు కూడా ఒప్పుకో వాలిగా? మిమ్మల్ని కలుసుకునే భాగ్యం లభించింది. మా ఇంటికి ఒక సారి రండి" అని చేతులు జోడించింది.

లతకు ఆమెను కౌగిలించుకోవాలని పించింది. ఆమెకు ఎంత కాన్ఫిడెన్స్! అందుకే వాళ్ళ నాన్నకు జీవితంలో అంత విరక్తి కలిగిందేమో? అమ్మ జాగాలో ఈమె ఉంటే ఎలా ఉండేది? ఛీ! మనస్సు కోతిలాంటిది అనుకొంది ఎదు

- కోలా మోహనరావు

తుగా నిర్మలంగా వింటున్న శారదను చూసి.

మాలతి బయటకు దారి తీసింది.

"ఇంత ఎండలో ఎలా వెళతారు? ఇక్కడ రిక్షాలు కూడా దొరకవు. ఉండండి, నేను కారులో డ్రాప్ చేస్తాను" అంది లత.

"వద్దమ్మా! నేను నడిచి వెళతాను" అంది మాలతి.

లత, మాలతి వంక ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది, "మీరు ఈ ఎండలో నడిచి వెళతారా? నా మాట కాదనకండి, ప్లీజ్!" అని గారేజి వైపు వెళ్ళిపోయింది.

మాలతి అప్రయత్నంగా నవ్వి, "ఏమిటో ఈ అనుబంధం!" అంది.

శారద— "మళ్ళీ రండి. తీరిగ్గా మాట్లాడుకుందాం" అంది.

"క్షమించండి. నేను మళ్ళీ మీ జీవితంలో అడుగు పెట్టి నొప్పించను. స్వార్థంచేత ఈ వేళ వచ్చాను. ఒక్కోసారి అసాధ్యమయినది కూడా తెరలు కప్పుకుని సాధ్యమని ఊరట చెందుతాం. అప్పుడు స్పష్టంగా మెరుస్తున్న నిజం కనుపించదు" అంది మాలతి ఎక్కడో శూన్యం లోకి చూస్తూ.

"మీ వారు పోయారని విని చాలా విచారించాను. అబ్బాయి చేతికొచ్చాడా?"

"లేదు. అమ్మాయి, అబ్బాయి ఇద్దరు జీవితంలో స్థిరపడిపోతే సంతృప్తిగా ఊపిరి పీల్చేదాన్ని. అందుకోసమే ఇక్కడకు వచ్చాను."

శారద ముందుకు వచ్చి మాలతి రెండు చేతులు పట్టుకుంది. "నేను ఏమీ చెయ్యలేక పోయి నందుకు నన్ను క్షమించండి. మిమ్మల్ని చూడకపోయినా మీరు నా మనస్సులో ఎప్పుడూ కదులుతూనే ఉండేవారు. మీ గురించి అందరూ పొగుడుతూంటే నాకు అసూయగా ఉండేది. మా వారికి మీరు ఎంతో సహాయం చేశారట. ఆ ఋణం తీర్చుకోకపోవటం విచిత్రంగా గానే కనుపిస్తోంది" అంది. ఆమె కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి.

అంతలో లత కారు తీసుకు వచ్చి పోర్టికోలో ఆపింది. మాలతి చేతులు జోడించి, "వస్తానండి" అని చెప్పి కారు ముందు సీట్లో కూర్చుంది. శారద అచేతనంగా నిలుచుండిపోయింది. కారు మలుపు తిరిగే వరకు చూస్తూనే ఉన్నది. తరవాత నిట్టూర్పు విడిచి మెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఇంటి లోకి నడిచింది.

లత కారు నడుపుతూ కాస్సేపు గంభీరంగా ఉండిపోయింది. తరవాత మెల్లగా—"ఈ వేళ జరిగినదానికి క్షమించ గలిగితే క్షమించండి. మీరు క్షమించక

కథలు

నవలలు, కథలు, శృంగారం దట్టించి రాయాలంటే కాగితాలు, కలం, సిరా ఉంటే చాలు, మరే ప్రతిభ అవసరం లేదు. వాటి ఖరీదు చేసే శక్తి ఒక్కటే— రచనా శక్తి.

—ఫీల్డింగ్

పోతే అందులో మీ తప్పులేదు" అంది. లత కళ్ళలో చిమ్మిన నీళ్ళు మరుగు పరుచుకోటానికి ముఖం పక్కకు తిప్పుకుంది.

మాలతి ఆశ్చర్యంగా చూసి, "పిచ్చి పిల్లా! ఇందులో నేను క్షమించవలసిం దేముంది? ఈ సమయంలో నేను యాచకురాలిగా వచ్చాను. ఆ భిక్ష పొంద టానికి అర్హత కూడా ఉండాలిగా!" అంది.

"అందుకే నేను సిగ్గుపడుతున్నాను. నాకు నాన్నగారి గత జీవితం అంతా తెలుసు. మీరు నాన్నగారికి కట్టిన స్కూలు ఫీజులు, కాలేజీ ఫీజులు, ఇప్పించిన స్కాలర్‌షిప్పుల సంగతి అంతా నాకు తెలుసు. ఎక్కడో పూరిపాకలో ఉండవలసిన ఆయన ఈ రోజు ఇంద్ర భవనంలో ఉండటం కేవలం మీ భిక్షే అంటాను. మా నాన్నగారి గురించి ఇలా మాట్లాడటం మీకు ఆశ్చర్యంగా ఉండవచ్చు. ఆయనలో ఏదో కక్ష, జీవితంమీద విరక్తి. ఎవరు అన్నా జాలి, దయ అనేవి లేవు. సైకాలజీ స్టూడెంటు నవటం వల్ల ఆయన్ని స్టడీ చేస్తున్నాను. అందులో తప్పు లేదనుకుంటాను."

"నేను చేసింది ఏముంది? అందరి ప్రోత్సాహం లభించి మీ నాన్న పైకి వచ్చారు. వజ్రం ఎక్కడున్నా ప్రకాశి స్తుంది"

"మీరు అంత తేలికగా తీసేయ గలిగారు. అందులోనే ఉంది మీ సంస్కారం. కేవలం మీరు పెళ్ళి చేసుకో లేదని ప్రపంచం మీద దండెత్తితే ఏం లాభం? ఆయన బీదవాడని మీరు నిరాకరించారని ఆయన అనుమానం. అది నిజమా?"

మాలతి పెదవులు గట్టిగా బిగించి తరవాత మెల్లగా అన్నది : "గతం తవ్వుకోవటం అనవసరం. మేము శేఖర్ అనే అతన్ని ఆరాధించాం. మా నాన్న గారు కూడా అదే నిర్ణయించారు. గొప్ప లేదు అనే ప్రసక్తి అసలు రాలేదు. ప్రేమ అయ్యాక ప్రమాదకర ఇష్టాయిష్టాలు ఉంటాయి. మా నాన్నకి చిన్నప్పట్నుంచి ఆ గుణం ఉంది — అందుకే ఆయన అన్నదే న్యాయం అనేవాడు."

లత మాలతి వంక చూసి నవ్వింది. "అది చెప్పటం సులభం. ఇప్పుడు ఆ ప్రసక్తి తెచ్చిన అవసరం లేదు. ఆయన చెప్పిందే వేదం."

మాలతి మాటలు మార్చే మిషతో— "మీ ఎగ్జామ్స్ ఎప్పుడు అయిపోతాయి?" అంది.

"చూశారా — టాపిక్ మార్చేస్తున్నారు. మీకు ఇష్టం లేకపోతే నేను ఆ విషయం మాట్లాడను లెండి. నేను చిన్నదాన్నయినా ఆ విషయం ఎందుకు ఎత్తానంటే మీ విషయంలో ఎంతో ద్రోహం జరిగింది. శేఖర్ గారికి కూడా నాన్న అన్యాయం చేశారు. పరోక్షంగా మేముకూడా బాధ్యులుగా భావించు కున్నాము. మా కృతఘ్నత ఎన్ని జన్మలు ఎత్తినా కడిగేసుకోలేం" అంది మెల్లగా.

"లేనిపోనివి ఊహించుకుని బాధ పడకు, అమ్మా!"

"అదే మీకు, మాకు ఉన్న తేడా. మీలో ఆ క్షమ, ఔదార్యం మమ్మల్ని మరీ అథఃపాతాళానికి త్రోసివేస్తున్నాయి. పోన్లెండి. మిమ్మల్ని చూశాక నా ప్రాణం హాయిగా ఉంది. మీరు ఎందరి జీవితాల్లోనో పన్నీరు జల్లారు. మిమ్మల్ని కలుసుకోవటం నా అదృష్టం."

మాలతి ఫక్కున నవ్వింది. "ఏమిటీ, కవిత్వం అల్లేస్తున్నావే! కథలు గాని వ్రాస్తావా ఏమిటి?" అంది.

"అవునండి. అప్పుడప్పుడు" అని కారు ఒక సందులోకి తిప్పింది.

"మా ఇంటి అడ్రసు అడగలేదు. నీకు తెలుసా?"

"ఈ సందులో ఉన్నారని తెలుసు కాని, ఇల్లు తెలియదు."

"అదిగో, ఆ తెల్ల బంగళా" అని చూపించింది మాలతి.

లత బంగళా ముందు కారు ఆపింది. మాలతి కారు దిగి, "చాలా థాంక్స్" అంది.

"ఏమిటి, నన్ను మీ ఇంట్లో చల్లటి నీళ్ళయినా త్రాగనివ్వరా ఏం?"

మాలతి సిగ్గుపడిపోయింది. తరవాత "పద. మా అబ్బాయి, అమ్మాయి కూడా ఇంట్లోనే ఉన్నారు. నీకు పరిచయం చేస్తాను" అంది.

లత కారు దిగి మాలతిని అనుసరిం చింది. లతకు వాళ్ళ ఇల్లు ఎంతో అందంగా కనుపించింది. అన్ని వస్తువులు వాటి వాటి స్థానాల్లో అలంక రించుకున్నట్లు కనుపించాయి. ప్రతి వస్తువు ఏదో పవిత్రశక్తితో ఉన్నట్లు అందంతో తొణికిసలాడాయి. లత ఆనందంతో శ్వాస పీల్చింది.

"మీ ఇల్లు ఎంతో బాగుంది."

"పొగడ్తలు ఆరంభించావా నువ్వుమాటిం. అలా కూర్చో" అంది మాలతి.

అంతలో మల్లిక చేతిలో పుస్తకం పుచ్చుకుని వచ్చింది— "నీ కోసం ఎంత సేపట్నుంచో ఎదురుచూస్తున్నాం" అని, లతను చూసి ఆగిపోయింది. అచ్చం మాలతి లాగే ఉన్న మల్లికను ఆశ్చర్యంగా చూసింది లత.

"మా అమ్మాయి, మల్లిక. ఈమె లత, రామనాథంగారి అమ్మాయి" అని పరిచయం చేసింది.

"మీ ఇద్దరినీ చూస్తే అక్కచెల్లెళ్ళు అనుకుంటారు" అంది లత.

"చూశావా, అమ్మా, నేను చెపితే నమ్మవు. ఇప్పుడు నువ్వే విన్నావుగా" అంది బుంగమూతి పెట్టుతూ మల్లిక.

"ఇందులో అనుకోవటానికి ఏముంది? గర్వపడవలసిన విషయం" అంది లత.

"అంటే నా వయస్సు పెంచెయ్య లేదూ" అంది మల్లిక అభియోగంతో.

"ఓ, అదా! దంపేశారు. మీ అమ్మ గారి వయస్సు తగ్గించండి."

"దీని మాటలు పట్టించుకోకు, లతా" అని మల్లిక వైపు తిరిగి — "ఇంతకీ వచ్చిన వాళ్ళ ఆలనా పాలనా ఏమయినా ఉందా" అని అడిగింది.

"మాటల్లో మరిచిపోయాను. క్షణంలో వస్తాను" అని మల్లిక ఇంట్లోకి తుర్రుమంది.

"మల్లిక దేనితో ప్రిపేరు అవుతున్న ట్లుంది" అని లత అడిగింది.

"అవును. పబ్లిక్ రిలేషన్స్ ఆఫీసరు ఉద్యోగానికి అప్లై చేసింది. దానికి రేపే ఇంటర్‌వ్యూ. మా అబ్బాయి ఆనంద్ మల్లికకు కోచింగ్ ఇస్తున్నాడు" అని లత పక్కగా సోఫాలో కూర్చుంది.

"ఉద్యోగం ఎందులో, నాన్నగారి కంపెనీలోనా?"

"అవును. మల్లిక చదువుకున్నది, తెలివిగలది కాని ఈ రోజుల్లో ఉద్యోగాలు రికమెండేషన్లు లేకుండా రావుగా" అంది నిరాశతో.

లత మౌనంగా ఉండిపోయింది. తరవాత— "మీ అబ్బాయి ఏం చేస్తున్నారు?" అని అడిగింది.

"పిహెచ్. డి. రీసెర్చి స్కాలరు. ఇంకో సంవత్సరంతో అయిపోతుంది."

అంతలో సన్నగా, పొడుగ్గా ఉన్న అతను అక్కడకు వచ్చాడు. రాజేష్‌ఖన్నా షర్టులో, ఏదో చిత్రంలోంచి నడిచి వచ్చినట్లు అనుపించింది అతను. లత

అతని వంక కళ్ళు ఆర్పకుండా చూడ్డ ప్రారంభించింది.

"మీకు పరిచయం చెయ్యలేదుకదూ" అని మాలతి పరిచయం చెయ్యబోయింది.

"పరిచయం అవసరంలేదులే, అమ్మా, మల్లిక చెప్పింది" అని లత వంక తిరిగి, "నా పేరు ఆనంద్. ఖాళీగా కూర్చోవడం ఇష్టంలేక పిహెచ్. డి. వంకతో కాలేజీలో తిరుగుతుంటాను" అని నవ్వాడు.

లత నవ్వింది, కాని, ఏం మాట్లాడాలో అర్థం కాలేదు.

"వెళ్ళిన పని అయిందా, అమ్మా?" అని ఆనంద్ అడిగాడు.

మాలతి ఆనంద్ వంక ఆశ్చర్యంగా చూసి తరవాత గంభీరంగా ఉండిపోయింది. ఆనంద్ ఆమె వంక ప్రశ్నార్థకంగా చూసి, ఆమె మౌన ముద్రలోని సమాధానం అర్థం చేసుకున్నాడు. తరవాత విసురుగా—"నేను వద్దంటే విన్నావు కాదు" అన్నాడు.

మాలతి కోపంతో సమాధానం చెబుదామని అనుకుంది కాని, ఆనంద్ చరచర వెళ్ళిపోయాడు.

లత మనస్సు క్రుంగిపోయింది. ఆ రెండు వాక్యాల్లోని మథనం, వ్యథ అర్థం చేసుకో గలిగింది. మాలతి మనస్సులో చెలరేగే తుఫాను అర్థం చేసుకోగలిగింది. మాలతి రెండు చోట్ల ఓటమి పొందింది. ఒకటి రామనాథం ఇంటి దగ్గర. రెండవది తన ఇంట్లో. ఇద్దరు మౌనంగా ఉండిపోయారు.

అంతలో మల్లిక ట్రేలో రుహాఫ్జా మూడు గ్లాసుల్లో నింపి తీసుకువచ్చింది. అందులో మంచు గడ్డలు నాట్యం చేశాయి. లత దగ్గరకు వెళ్ళి, "తీసుకోండి. రుహాఫ్జా మీకు ఇష్టమో, లేదో తెలియదు. వేసవికాలంలో పోయే ప్రాణం తోకపట్టుకుని వెనక్కి లాక్కొస్తుందంటాడు మా అన్నయ్య" అంది నవ్వుతూ.

"థాంక్స్. అది మమ్మాటికి నిజం" అని గ్లాసు అందుకుంది. మల్లిక తల్లికి ఒకటిచ్చి, తను ఒకటి తీసుకుని కూర్చుంది.

"మీరు ఏం చేస్తున్నారు?" అని మల్లిక ప్రశ్నించింది.

"ఎమ్. ఎ. సైకాలజీ చదువుతున్నాను. ఈ సంవత్సరం ఫైనల్ ఇయరు."

"అమ్మ బాబోయ్! సైకాలజీ అంటే నేను ఆమడదూరంలో నించుంటాను"

"లత కథలు వ్రాస్తుంది" అంది మాలతి.

"నిజంగా? దటీజ్ రియల్లీ గ్రేట్. మీలో లిటరరీ టాలెంట్ సహజంగా ఉన్నదన్నమాట."

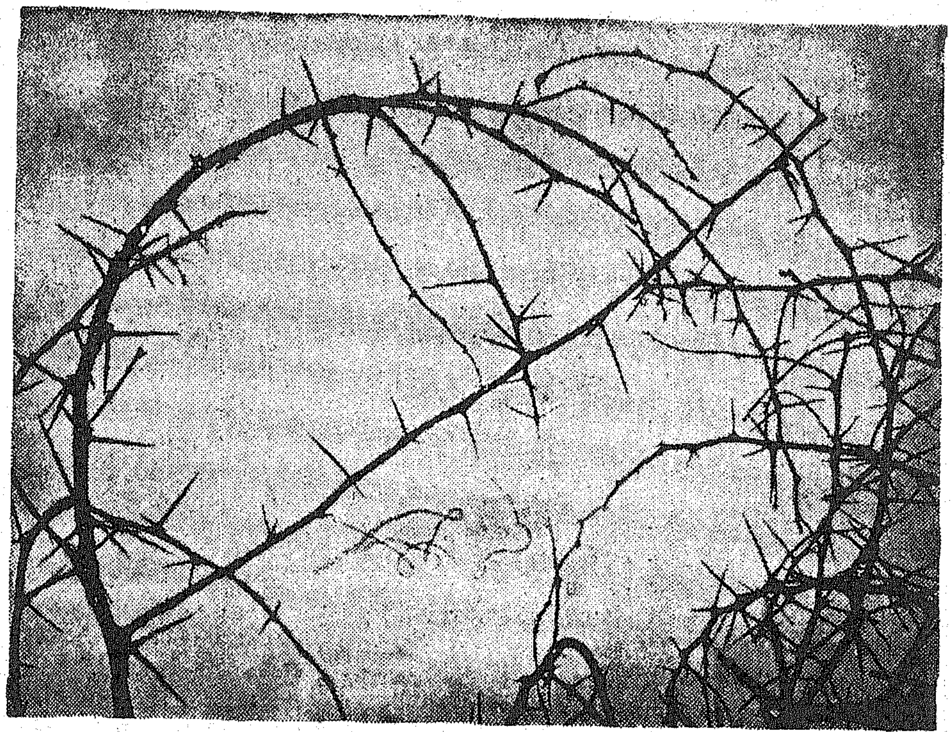

కంటకావృతం

ఫోటో— బి. సి. రెడ్డి (హైదరాబాదు)

"ఏదో అప్పుడప్పుడు కాలక్షేపం కోసం వ్రాస్తాను. అవి బాగుండాలని లేదుగా?"

"బాగాలేకపోతే ఏ ఎడిటరు తీసుకుంటారండీ!"

లత గ్లాసు ఖాళీచేసి పెగ్ టేబిల్ మీద పెట్టి లేచి నించున్నది.

"థాంక్స్. మిమ్మల్ని కలుసుకోవటం నా అదృష్టం. మీరు నమ్మండీ, నమ్మక పోండీ— నేను హృదయపూర్వకంగా అంటున్నమాట" అంది మాలతితో.

"చిన్నదానివయినా మాటలు కురిపించేస్తున్నావు. దీనికి సమాధానం నేను ఏమని చెప్పాలో నువ్వే చెప్పు" అంది మాలతి నవ్వుతూ.

"ఏమీ వద్దు. నన్ను అర్థం చేసుకుంటే అదే పదివేలు" అంది.

"నిన్ను అర్థం చేసుకోలేనూ ... పిచ్చిపిల్ల!" అని భుజం మీద చెయ్యి వేసింది. లత మల్లిక వంక చూసి, "వస్తానండి. విష్ యూ గుడ్ లక్" అంది.

"థాంక్స్. మళ్ళీ రండి" అంది మల్లిక.

"తప్పక వస్తాను" అంది లత.

ఇద్దరు లతతో కారుదాకా వెళ్ళారు. లత కారు స్టార్టు చేసి చెయ్యి ఊపుతూ కారును స్పీడుగా పోనిచ్చింది. సందు మలుపులో కారు ఆపి కొన్ని క్షణాలు ఆలోచించి కారును దాబారావు ఇంటి వైపు పోనిచ్చింది.

మర్నాడు మల్లిక ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళేటప్పటికి పదిహేను మంది అప్పుడే కూర్చుని ఉన్నారు.

"ఏమిటి, మీరుకూడా ఇంటర్వ్యూకేనా?" అని తల పట్టుకున్నాడో సూటు వాలా.

మల్లిక కోపంగా చూసి, "అప్పుడే ఏమయింది. వందమంది వస్తున్నారట ఇంటర్వ్యూకి" అంది.

"ఇంటర్వ్యూ ఫార్స్, బ్రదర్! సెలక్షన్ ముందే అయిపోయిందట. ఇది కేవలం వినోదానికి."

"వినోదమా!" ఒక లూజు పాంటు ప్రశ్న.

"అవును. వాళ్ళు అడిగే ప్రశ్నలకు మన సొరకాయ కోతలు వినోదంగా ఉంటాయి. ఆ మధ్య ఎవరో అడిగారట— రాజేంద్రప్రసాద్ ఎవరు అని. దానికి సమాధానం భారీ ఎత్తున అప్పులిచ్చే ఆసామి అని ఇచ్చాడట. బుల్‌డోజర్ అంటే ఏమిటి అని అడిగారట. సమాధానం ఆంబోతులకు నిద్ర ఇచ్చే మాత్రలు అన్నాడట. వరదలకు ఉపాయం ఏమిటి అని అడిగితే వంతెనలు కట్టండి అన్నాడట కాండిడేట్."

అందరు గొల్లుమన్నారు.

"అయితే వరదలకు ఉపాయం వంతెనలు కావా?" అని అడిగాడు ఒక సైడ్ బర్న్స్ వాలా.

"అయ్యా! చూడండి. ఆ సమాధానం ఈయనే ఇచ్చి ఉండాలి" అన్నాడు కాలర్లు సర్దుకుంటూ ఒక చిన్నవాడు. అందరు నవ్వారు. సైడ్‌బర్న్స్‌వాలా కోపం ప్రకటించి వెళ్ళి బెంచి మీద కూర్చున్నాడు.

అంతలో యూనిఫారంలో ఉన్న దర్వాన్ వచ్చి, "విజయ్ కుమార్" అని పిలిచాడు.

విజయకుమార్ టై సర్దుకుని, పాంటు పైకి లాగి లోపలికి ప్రవేశించాడు.

"అయ్యా! జాతర ఆరంభం" అన్నాడు ఒక బట్టతల ఆయన.

ఈ సారి ఎవ్వరు నవ్వలేదు. అందరి హృదయస్పందన వేగం పుంజుకుంది.

అయిదు నిమిషాల తరవాత విజయకుమార్ బయటకు వచ్చాడు. అందరు అతని చుట్టూ గుమిగూడారు.

"ఇదిగో, నన్ను విసిగించకండి. నేను చెప్పేది ఒక్కసారే వినండి. అడిగిన ప్రశ్నలు—సూర్యుడి వైశాల్యం ఎంత? చంద్రమండలం దూరం ఎంత? నీ జీవిత ప్రమాణంలో ఎన్ని బియ్యం తింటావు? మిస్ వర్ల్డ్ కొలతలు ఏమిటి? డెన్ యూ గో టు హెల్, ఆల్ ఆఫ్ యూ" అని పళ్ళు పటపటలాడించి విసవిసా వెళ్ళిపోయాడు.

అందరు విశ్వామోహాలు వేసుకుని కూర్చున్నారు.

మల్లికకు వాళ్ళ అన్నయ్య చెప్పిన వాక్యాలు గుర్తుకు వచ్చాయి. 'హేవ్ యు హాంగ్ ఓవర్ ది ఇంటర్‌వ్యూ' అనుకోని వెళ్ళమన్నాడు. అప్పుడు మనస్సు తేలిక అయింది.

ఒక గంట తరవాత మల్లిక వెళ్ళింది. మల్లిక నమస్కరించి కూర్చుంది. అక్కడ కూర్చున్న రామనాథం గుండెల్లో ఏమిటో కలుక్కుమంది. మల్లిక వంక విభ్రాంతితో చూశాడు. అతని చేతులు వణికాయి. మెల్లగా అప్లికేషను కాగితాలు తీసి తండ్రి పేరు చూశాడు. "శేఖర్" అని ముత్యాల్లాగ వ్రాసి ఉన్నాయి. ఈ లోపలలో డైరెక్టరు రాజారావు మల్లికను ప్రశ్నలు అడగటం ఆరంభించారు. మల్లిక ధైర్యంగా సమాధానాలు ఇచ్చింది. తరవాత రెండవ మెంబరు ఆమెను ప్రశ్నలు వేశాడు. మల్లిక కొన్నింటికి సమాధానాలు చెప్పింది. తెలియని వాటికి తెలియదు అని సమాధానం ఇచ్చింది. రామనాథం—"నో క్వెశ్చన్స్. యూ మే గో" అన్నాడు.

మల్లిక నమస్కరించి వెళ్ళిపోయింది.

"షి ఈజ్ ది బెస్ట్ సో ఫార్" అన్నాడు డైరెక్టరు రాజారావు.

"అవును" అన్నాడు రెండవ మెంబరు.

రామనాథం మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

తరవాత ఇంకో గంటలో అందరు క్యాండిడేట్స్ అయిపోయారు.

డైరెక్టర్ రాజారావు సిగార్ వెలిగించి, "నా కయితే మిస్ మల్లికని సెలక్టు చెయ్యాలని ఉంది" అన్నాడు.

"ఎస్, సర్, ఇటీజ్ ఎ రైట్ ఛాయిస్" అన్నాడు రాఘవరావు, కమిటీ రెండవ మెంబరు.

"నో. ఆమెకు ఎక్స్పీరియన్స్ లేదు. అటువంటి వాళ్ళకు రెస్పాన్సిబుల్ జాబ్ ఇవ్వటం నా కిష్టంలేదు. షి డజ్ నాట్ స్టాండ్ ఎ ఛాన్స్" అన్నాడు రామనాథం.

"ఐ డోంట్ ఎగ్రీ, మిస్టర్ రామనాథం" అన్నాడు రాజారావు.

"నో, సర్! ఐ కాంట్ టేక్ హర్" అన్నాడు రామనాథం.

రాజారావు సిగారుని పరీక్షిస్తూ, "ఏవీ స్పెషల్ రీజన్స్?" అన్నాడు.

"ఆమె నాతో పనిచెయ్యాలిసి ఉంది. అటువంటి అనుభవం లేని వాళ్ళకు పని నేర్పే వ్యవధి నాకు లేదు."

"ఆల్‌రైట్, కమిటీ ఓటింగ్ తీసుకుందాం" అన్నాడు రాజారావు.

"ఐ డోంట్ కేర్. మీ రిద్దరు అప్పుడే మీ అభిప్రాయం చెప్పేశారు."

"అంటే మీ ఉద్దేశ్యం, మీరు సెలక్టు చేసిన వాళ్ళకు మేము గంగి ఎద్దుల్లా తల ఊపాలనా?"

"నేను అనుభవం మీద చెపుతున్నాను."

"మీకన్నా పది సంవత్సరాలు ఎక్కువ అనుభవ ముంది నాకు. వ్యక్తిగత విషయాలకు తావివ్వటం మంచిది కాదు."

"అంటే మీ ఉద్దేశ్యం? సెలక్షన్‌లో నాకు ప్రత్యేకంగా ఇష్టాలు ఉన్నాయని. అవునా? ఐ విల్ రిజైన్ మై జాబ్" అన్నాడు రామనాథం.

"చూడండి, రామనాథంగారూ, ఉద్రేకానికి తావివ్వటం మంచిదికాదు. మనం అందరం అనుభవం కలవాళ్ళం, చదువు కున్నవాళ్ళం. మనకు కావలసింది మంచి ఉద్యోగస్థులు. అందుకే నేను ముగ్గురు మెంబర్లను వేసి కమిటీని పెట్టాను. ప్రతి విషయంలోనూ నేను చెప్పిందే వేదం అంటే మంచిది కాదు" అన్నాడు అనునయంగా.

"నేను చెప్పింది వేదం అనే హక్కు నాకుంది. ఎందుకంటే నేను కష్టించి పైకి వచ్చాను. కంపెనీలో అన్ని విభాగాలు నాకు తెలుసు. మల్లిక వస్తే నేను వెళ్ళి పోవటం అవుతుంది" అన్నాడు రామనాథం ఉద్రేకంతో.

రాజారావు కొంతసేపు మౌనం వహించి, "సరే, సెలక్షన్ రేపు పది గంటల దాకా వాయిదా వేద్దాం. రేపు పది గంటలకు కలవండి" అన్నాడు.

నీతి

జాతులు, వర్గాలు ఎప్పుడు విభిన్నంగా ఉంటాయి. కారణం వాటిని సృష్టించింది మనిషి కావడంవల్ల. ఎక్కడైనా నీతి ఒక్కటే. కారణం ఆ నీతిని సృష్టించింది భగవంతుడు కావడం.

—వోల్టేర్

రామనాథం కోపంగా బయటకు నడిచి అక్కడి మండి మెట్లు రెండు మూడు ఒక్కొసారి దాటుకుంటూ తన ఆఫీసు వైపు నడిచి స్ప్రింగ్‌డోర్ తలుపు ధాం అని వేశాడు. అక్కడున్న బవాను అదిరిపడి ఊగుతున్న స్ప్రింగ్‌డోర్‌ని ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

మర్నాడు పది గంటలకు రామనాథం డైరెక్టర్ గదిలోకి గంభీరంగా వెళ్ళాడు.

రాజారావు రామనాథం కుర్చీ ఆఫర్ చేశాడు. రామనాథం కుర్చీలో కూర్చుంటూ, "వేకెన్సీ గురించి మాట్లాడదామని వచ్చాను" అన్నాడు.

రాజారావు ముందుకి వంగి రెండు మోచేతులు టేబుల్ మీద ఆనించి ఆత్రంగా అడిగాడు: "ఏమి ఆలోచించారు?"

"నా నిర్ణయంలో మార్పు లేదు" అన్నాడు రామనాథం సీరియస్‌గా.

"ఓ, నో!" అని రాజారావు కుర్చీలో వెనక్కి జారపడి పోయాడు.

"చూడండి, రాజారావుగారూ! నే నింత వరకు చేసిన నిర్ణయం మార్చుకోవటం జరగలేదు" అన్నాడు గర్వంగా.

"అంటే, మీరు తప్పులు చెయ్యరన్న మాటగా?" అన్నారు రాజారావు వ్యంగ్యంగా.

"మీరు ఎలా అనుకున్నా సరే" అని కుర్చీలో వెనక్కి, వాలి కాలిమీద కాలు వేసుకుని కూర్చున్నాడు.

రాజారావు కాస్త స్తబ్దత వహించి మెల్లగా — "రామనాథంగారూ! మీరు నిర్ణయం మార్చుకుంటారని నేను అనుకోలేదు. మీ జీవితం ఒక సారి సింహావలోకనం చేస్తే తెలియవచ్చే దేమిటంటే ఎదుటి వారి భావాలు, మర్యాద, ఉన్నతి, తెలివితేటలు—అన్నీ మీకు విషబిందువుల్లాంటివి. ఇంతవరకు ఎన్నో వందల మంది మీ కాళ్ళ క్రింద నలిగిపోయారు. ఎందుకు? కేవలం మీ అభివృద్ధి కోసం."

"ఆగండి, రాజారావుగారూ ..." రామనాథం ఉద్రేకంగా లేవబోయాడు.

"సిట్ డౌన్. నాకు అడ్డు చెప్పకండి. ఈ వేళ నేను అనుకున్నది చెప్పేతీరాలి."

రామనాథం ఆశ్చర్యంగా చూసి, తటపటాయించి కుర్చీలో తిరిగి కూలబడ్డాడు.

రాజారావు తిరిగి, "కొందర్ని సర్వనాశనం చేశావు" అన్నాడు.

"అబద్ధం!" రామనాథం అరిచాడు.

"అందుకు ఉదాహరణలు కొల్లలు. అందులో శేఖర్ ఒకడు. అతను మాలతి భర్త కావటం అతని దురదృష్టం. అతని మీద లేనిపోనివి సృష్టించి, గోరంతలు కొండంతలు చేసి అతని జీవితం నరకం చేశావు. అందుకోసం అతను కంపెనీ లోంచి వెళ్ళిపోవలసి వచ్చింది. నిన్న మాలతి నిన్ను కలవటానికి వచ్చింది కదూ?"

"అది నా వ్యక్తిగత విషయం. అది చర్చించే అధికారం లేదు."

"ఉంది. నీకు ఇచ్చే జీతం నా జేబు లోంచి వస్తుంది. మాలతిని చూడటానికి నువ్వు అంగీకరించలేదు. మల్లికను తీసుకోవటానికి నిరాకరించావు. ఎందుచేతనంటే ఆమె మాలతి కూతురు."

"ఆ విషయం నాకు తెలియదు."

"తెలుసు. అబద్ధం ఆడినంత మాత్రాన సరిపోదు. అప్లికేషన్ ఫారం తిరగవేసి శేఖర్ పేరు చూశావు. శేఖర్ చనిపోయినా, నీకు వాళ్ళమీద జాలిలేదు. ఎందుకుంటుంది? చిన్నప్పుడు చదివిన నీతి కథల్లో లాగ మాలతి పాముకు పాలు పోసింది."

"యూ స్కౌండ్రల్!" అని పేపర్ వెయిట్ చేతితో పట్టుకున్నాడు. రామనాథం నిలువెల్లా ఊగిపోతున్నాడు.

"సిట్ డౌన్! మాలతి నీకు పాలు పోసి పెంచకపోతే బిచ్చమెత్తే యాచకుడిగా తిరిగి ఉండేవాడివి. అసమర్థుడికి పట్టం కట్టినట్టు అయింది. నీకు చేతనయింది చేశావు. తిరిగి కాటు వేశావు. నువ్వు ఉద్యోగంలో చేరినప్పుడు మూడువేలు డిపాజిట్ కట్టవలసి వచ్చింది. అది నువ్వు కట్టలేదు. మరి ఎవరు కట్టారు? నీకు తెలుసా?"

రామనాథం రాజారావు వంక వింతగా చూసి తల దించుకున్నారు.

"నీకు తెలియదు. తెలుసుకోవటానికి ప్రయత్నించలేదు. ఈ ప్రపంచం కేవలం నీ సేవలకు, ఆదేశాలకు నిర్ణయించబడిందనుకున్నావు. అది కట్టింది శేఖర్, మాలతి. నీవు ఎందరి జీవితాలు నాశనం చేశావో చూసి నమ్మలేకపోయాను. నీలో క్షమ, దయ అనేవి ఏ కోశానా లేవు. నీ కబంధ హస్తాల్లో ఎందరో నలిగి పోయారు. పయోముఖ విషకుంభం అంటారు, విన్నావా? అది రామనాథానికి మారుపేరు?" అని రాజారావు వెనక్కి జారబడి సిగార్ బయటకు తీశాడు.

రామనాథం కండ్లు నిప్పులు కురిపిస్తున్నాయి. ముఖం అంతా చెమటలు పట్టాయి. కంపించే చేతులతో రుమాలు తీసి ముఖం తుడుచుకుని, "నేను రాజీనామా ఇస్తున్నాను" అన్నాడు మెల్లగా.

"సారీ, రామనాథం! నీకా అవకాశం ఇవ్వను. నేను నిన్ను డిస్‌మిస్ చేశాను. అదిగో, నీ ముందు ఉన్న కవరులో ఆర్డరు ఉంది. నా కంపెనీలో ఎఫిషియన్సీ పేరిట జరిగిన అన్యాయాలు సరిదిద్దుకునే మార్గం ఇదే. నౌ గో టు హెల్!" అన్నాడు రాజారావు కటువుగా.

రామనాథం మాట్లాడలేదు. అతని శరీరభారం పర్వతంలా అనిపించింది. అతికష్టం మీద లేచి భారంగా అడుగులు వేసుకుంటూ బయటపడ్డాడు. అంతా అంధకారం అలుముకున్నట్టు కనుపించింది. కాళ్ళు ముందుకు పడలేదు. మెట్లమీద చతికిలబడి రెండు చేతుల్లో ముఖం దాచుకున్నాడు.

ధర్మచక్రం ఉజ్జ్వలంగా ప్రకాశించింది. ★